

Bogna Kaczorowska, Maria Kaczorowska

“Ochrona zabytków numizmatycznych” : seminarium naukowe, Opole, 8 września 2011 r.

Ochrona Zabytków 63/1-4 (248-251), 289-294

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Ochrona zabytków numizmatycznych”

Seminarium naukowe, Opole, 8 września 2011 r.

Bogna Kaczorowska

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytet Wrocławski

Maria Kaczorowska

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytet Wrocławski

W DNIU 8 WRZEŚNIA 2011 R. W OPOLU odbyło się seminarium naukowe pt. „Ochrona zabytków numizmatycznych”, zorganizowane przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego oraz Izbę Celną w Opolu we współpracy ze Stowarzyszeniem Prawa Finansowego „Aureus”. W panelu dyskusyjnym udział wzięli reprezentanci środowiska akademickiego, przedstawiciele Służby Celnej RP oraz służby konserwatorskiej, w tym Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu. W imieniu organizatorów seminarium uczestników powitali Tomasz Nowak (Izba Celną w Opolu) oraz przewodniczący Stowarzyszenia „Aureus” dr Piotr Stanisławiszyn (Uniwersytet Opolski).

Pierwszą część seminarium otworzyła prezentacja Marcina Sabacińskiego (Narodowy Instytut Dziedzictwa, Dział Archeologii), poświęcona charakterystyce systemu ochrony zabytków w Polsce. Referent zwrócił uwagę na rozdzielenie instytucjonalnej struktury systemu ochrony zabytków pomiędzy dwa resorty – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN), odpowiedzialne za nadzór nad działaniem systemu oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA), w którego kompetencjach leży sfera wykonawcza organizacji systemu. Wyeksponowana została rola spełniana w ramach systemu ochrony zabytków przez dwie państwowe instytucje kultury,

które od początku 2011 r. działają pod nowymi nazwami i na podstawie zmienionych statutów – Narodowy Instytut Dziedzictwa (NID)¹ oraz Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów (NIMOZ)². M. Sabaciński omówił również uprawnienia, jakimi na potrzeby realizacji zadań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego dysponują wojewódzcy konserwatorzy zabytków, działający na zasadach finansowej podległości względem wojewodów, nad którymi nadzór sprawuje MSWiA, oraz merytorycznej podległości wobec Generalnego Konserwatora Zabytków (wykonującego zadania i kompetencje w imieniu ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego i mającego status sekretarza lub podsekretarza stanu w MKiDN). W ramach prezentacji ustroju organów ochrony zabytków podkreślona została możliwość cedowania kompetencji na delegatury wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków czy miejskich konserwatorów zabytków. Wyeksponowane zostały ponadto kryteria rozróżnienia zakresu obowiązków poszczególnych departamentów MKiDN aktywnych w dziedzinie ochrony zabytków, podległych merytorycznie Generalnemu Konserwatorowi Zabytków. Równolegle z ogólnym podziałem na zabytki nieruchome i ruchome (głównie muzealia) wyróżnia się zakres zadań Departamentu Ochrony Zabytków oraz Departamentu Dziedzictwa Kulturowego w MKiDN. W struktury systemu ochrony zabytków wpisuje się również Departament Prawno-Traktatowy Ministerstwa Spraw Zagranicznych,

zajmujący się m.in. lokalizacją zaginionych dzieł sztuki oraz działaniami restytucyjnymi. Podsumowaniem zaprezentowanego omówienia była sceptyczna konkluzja referenta wywołana pytaniami uczestników spotkania o ewentualne szanse na konsolidację rozdrobnionego systemu ochrony zabytków, w imię usprawnienia procesu decyzyjnego (np. poprzez wprowadzenie instytucji koordynującej działania aż trzech resortów zaangażowanych w proces ochrony zabytków). Zdaniem M. Sabacińskiego, krytycznie oceniającego funkcjonowanie organów ochrony zabytków od momentu objęcia wojewódzkich konserwatorów zabytków strukturami administracji zespolonej, brak jest perspektyw realizacji słuszych postulatów dotyczących ponownego objęcia służby konserwatorskiej nadzorem finansowym i merytorycznym MKiDN.

W dalszej części wystąpienia referent skupił się na szczegółowym przedstawieniu kompetencji nienależących do struktury administracji publicznej państwowych instytucji kultury – NIMOZ i NID.

Celem działalności NIMOZ, kontynuującego prace realizowane uprzednio przez Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych, jest zrewolucjonizowanie systemu muzeów oraz ochrony i zabezpieczenia zbiorów muzealnych i obiektów zabytkowych, czemu służyć ma całościowa strategia dotycząca muzeów, obejmująca m.in. rozwijanie procesów cyfryzacji zbiorów muzealnych, zastosowanie technik digitalizacji dla dokumentowania dziedzictwa kulturowego, wypracowanie standardów w formie rekomendacji dla muzeów, działania na rzecz podnoszenia poziomu edukacji muzealnej, organizowanie szkoleń z zakresu ochrony zabytków. Do kompetencji NIMOZ należy ponadto gromadzenie informacji na temat przestępczości w zakresie zabytków (ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów publicznych, czyli *de facto* zabytków ruchomych) oraz opracowanie i administrowanie krajowym wykazem zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem, prowadzonym przez Generalnego Konserwatora Zabytków. Zadania Instytutu wykonywane są we współpracy z organami ścigania, Służbą Celną i Strażą Graniczną.

Stanowiący centralną instytucję kultury zajmującą się dziedzictwem NID działał do 1 stycznia 2011 r. pod nazwą Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków³. Wyznacznikami działalności Instytutu ma być tworzenie podstaw dla zrównoważonej ochrony

dziedzictwa, gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o zabytkach, wyznaczanie standardów ich ochrony i konserwacji oraz kształtowanie świadomości społecznej w celu zachowania polskiego dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń, w imię zasady zrównoważonego rozwoju. Do zadań statutowych⁴ NID należy przede wszystkim monitorowanie i analizowanie zagrożeń dla dziedzictwa i wypracowywanie metod przeciwdziałania tym zagrożeniom; wydawanie opinii i ekspertyz dotyczących działań przy zabytkach na rzecz administracji publicznej (w praktyce – również na potrzeby postępowań sądowych, w zakresie wiadomości specjalnych, wykorzystywanych w charakterze opinii biegłego); gromadzenie dokumentacji Krajowej Ewidencji Zabytków; monitorowanie stanu obiektów uznanych za pomniki historii oraz kontrola prowadzonych na nich prac budowlanych i konserwatorskich oraz badań w zakresie posiadanych upoważnień; współpraca i wsparcie merytoryczne oraz prowadzenie szkoleń dla służb mundurowych.

W toku dyskusji, otwartej po prezentacji zakresu działania i kompetencji wymienionych instytucji kultury, zwrócono uwagę na niedogodności wiążące się z realiami pracy służby konserwatorskiej, dotyczące m.in. częstych sytuacji konfliktu interesów przy realizacji inwestycji infrastrukturalnych, ingerujących w substancję zasobów dziedzictwa. W odpowiedzi na obserwowane wadliwości procedur towarzyszących tego typu inwestycjom formułuje się postulaty zwiększenia nakładów na realizację zadań przez wojewódzkich konserwatorów zabytków, a przede wszystkim podejmowania wysiłków na rzecz zmiany mentalności i podejścia do dziedzictwa narodowego. W krytykę obecnych rozwiązań bazujących na poddaniu służby konserwatorskiej na poziomie wojewódzkim podległości wobec MSWiA, a skutkujących poważnymi mankamentami w funkcjonowaniu systemu ochrony zabytków, wpisał się głos uczestników dyskusji reprezentujących środowisko służby konserwatorskiej.

Przedstawiciele Służby Celnej wysunęli postulat działania na rzecz zmiany społecznej świadomości potencjału zabytków i położenia nacisku na wymiar ekonomiczny ochrony dziedzictwa, zwłaszcza poprzez prowadzenie akcji edukacyjnych, szkoleń, konferencji, wspierania działań lobbingsowych, adresowanych głównie do społeczności lokalnych, mających przekonywać o celowości inicjatyw związanych z podejmowaniem

inwestycji w dziedzinie zabytków w celu ich ekonomicznego wykorzystania, leżącego w żywotnym interesie środowisk lokalnych. W odpowiedzi reprezentanci służby konserwatorskiej uznali doniosłość licznych inicjatyw świadczących np. o trosce o dziedzictwo obszarów wsi; zwrócili jednak uwagę na poważne trudności uniemożliwiające pracownikom wojewódzkich urzędów ochrony zabytków organizowanie i udział – z odpowiednią częstotliwością – w konferencjach tematycznych i akcjach edukacyjnych.

Ponadto wyeksponowane zostały negatywne zjawiska zachodzące w praktyce inwestycji mających za przedmiot obiekty zabytkowe. Ilustrują je zwłaszcza częste przypadki nabywania zabytków przez prywatnych inwestorów, którzy następnie nie wywiązują się z nałożonych na nich obowiązków w zakresie ochrony lub przynajmniej elementarnego zabezpieczenia substancji nabytych obiektów. Realia obrotu zabytkami, zbywanymi najczęściej ze względu na ich status z istotną bonifikatą, dowodzą, że nawet próby zwalczania wadliwości w zakresie sposobu formułowania umów sprzedaży zabytków poprzez wprowadzanie klauzul obligujących nabywców do wykonywania zadań o charakterze zabezpieczającym i ochronnym, okazują się nieskuteczne. Zysk, jaki przynosi inwestorowi wtórne zbycie obiektu zabytkowego, jest często nieporównywalnie większy od ewentualnych obciążeń finansowych wynikających z sankcji za zaniedbania w zakresie zabezpieczenia, ochrony i renowacji zabytku, a zawarte w wyjściowej umowie sprzedaży postanowienia statujące obowiązki względem inwestora nie wiążą kolejnych nabywców, wstępujących już w stosunki umowne ze zbywcą na warunkach rynkowych, w ramach reżimu swobody kontraktowej. W praktyce obserwuje się częste przypadki procederu następczego przenoszenia własności obiektu zabytkowego na rzecz członków rodziny. Mechanizm tego rodzaju łańcuchowych transakcji torpeduje skuteczność najbardziej nawet rygorystycznych klauzul wprowadzanych w pierwotnych umowach sprzedaży zabytku.

Co więcej, unicestwieniu zabiegów zmierzających do zapobieżenia degradacji zabytków wprowadzanych do obrotu inwestorskiego sprzyja na etapie postępowań sądowych tendencja do kwalifikowania stwierdzanych zaniedbań nabywcy w zakresie ochrony zabytku w kategoriach czynu o niskiej szkodliwości społecznej. Potrzeba podnoszenia poziomu specjalistycznej wiedzy

z zakresu prawnej ochrony zabytków w środowisku sądowym, prokuratorskim, urzędniczym oraz wśród poszczególnych służb jest alarmująca, o czym świadczą bulwersujące przykłady dewastacji i całkowitego zniszczenia cennych obiektów zabytkowych. W tym kontekście zaakcentowano konieczność udoskonalenia systemu edukacji w dziedzinie ochrony i opieki nad zabytkami oraz poruszono kwestię pozytywnych, choć wciąż niewystarczających, zmian wprowadzanych w programach szkoleń sędziowskich i prokuratorskich, które wzbogaca się o kursy z zakresu prawnej ochrony dziedzictwa kulturowego⁵.

Czynnikiem negatywnie wpływającym na poziom i jakość ochrony zabytków jest też praktyka rezygnowania z zaskarżania postanowień prokuratora umarzających postępowanie przygotowawcze wywołane zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa dotyczącego obiektów zabytkowych. Uczestnicy spotkania uznali inicjowanie postępowania zażaleniego każdorazowo w przypadku tego typu umorzeń za pożądane, chociażby ze względu na perspektywę przeprowadzenia pogłębionego postępowania dowodowego w sprawie (także z wykorzystaniem dowodu z opinii biegłego), co gwarantuje wnikliwe przebadanie przypadku. Okazuje się, że także korzystanie z metod prawnoprocesowych, poprzez konsekwentne egzekwowanie zaangażowania ze strony organów postępowania, może w istotny sposób przyczynić się do wzmocnienia ochrony zabytków. W toku dyskusji zwrócono uwagę na funkcjonujący w praktyce fenomen swoistego „mechanizmu strachu” przed wnoszeniem zażaleń od postanowień prokuratora w przedmiocie umorzenia postępowania, co wszak w istocie klóci się z groźącą odpowiedzialnością dyscyplinarną za zaniechanie w tym zakresie. Godne podkreślenia jest, że w tego typu postępowaniach status strony przysługuje wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków; w praktyce częste są przypadki odmowy statusu strony na etapie postępowania odwoławczego podmiotowi dokonującemu zgłoszenia podejrzenia popełnienia przestępstwa. W tym kontekście ze strony przedstawicieli Służby Celnej padł postulat zorganizowania w przyszłości spotkania tematycznego, które poświęcone byłoby prezentacji przebiegu i rozstrzygnięć zapadłych w postępowaniach w sprawach dotyczących ochrony zabytków, z udziałem reprezentantów prokuratury, przewodniczących wydziałów

karnych w sądach, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego.

Kolejny wątek wystąpienia M. Sabacińskiego dotyczył podstaw prawa ochrony zabytków w Polsce. Referent, omawiając podstawowe akty prawne, zwrócił uwagę na unormowania Konstytucji RP, pełniące rolę regulatora systemu ochrony zabytków. Art. 5 ustawy zasadniczej proklamuje zasadę zrównoważonego rozwoju, która stanowi fundament doktryny konserwatorskiej i podstawę działania organów ochrony zabytków. Jako zasada ekonomiczna zakłada ona korzystanie z zabytków w taki sposób, by równie efektywnie mogły korzystać z nich kolejne pokolenia. Szczegółowe unormowania zawiera ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) (dalej jako: ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Referent zwrócił ponadto uwagę na fakt, że obowiązująca polska regulacja ustawowa jest wypadkową licznych aktów prawa międzynarodowego dotyczących strategii ochrony zabytków, których Rzeczpospolita Polska jest sygnatariuszem. Jako podstawowe zasady ochrony dziedzictwa, składające się na filozofię systemu, wymienione zostały: dążenie do zachowania, konserwacji i przekazania dziedzictwa przyszłym pokoleniom; ochrona autentyczności i integralności zabytków, zakładająca ochronę przed zniszczeniem lub uszkodzeniem substancji zabytkowej (zgodnie z doktryną konserwatorską); obowiązek chronienia dóbr przed niebezpieczeństwem kradzieży, nielegalnych wykopalisk i nielegalnego wywozu; zapewnienie zabytkom archeologicznym konserwacji *in situ* (w miejscu pierwotnego występowania), jeżeli jest to możliwe, czego ilustratywny przykład stanowi ochrona ruin średniowiecznych zamków i wież obronnych na „Szlaku Orlich Gniazd” jako oryginalnych zabytków. Referent poruszył także kwestie terminologiczne, skupiając się na definicjach legalnych zabytku (z uwzględnieniem ogólnego podziału na zabytki nieruchomości i ruchome) oraz zabytku archeologicznego jako specyficznego rodzaju zabytku. Ponadto wyeksponowana została regulacja art. 184 § 1, art. 187 oraz art. 189 kodeksu cywilnego (dalej jako: k.c.), szczególnie doniosła w odniesieniu do numizmatów. Referent zwrócił również uwagę na brzmienie unormowań proponowanych w projekcie ustawy o rzeczach znalezionych oraz o zmianie niektórych innych ustaw⁶, skupiając się głównie na treści art.

2, art. 3 oraz art. 6 projektu ustawy. Istotne są proponowane w ramach omawianego projektu zmiany w k.c. w zakresie dotyczącym rzeczy znalezionych (obecnie art. 183-189 k.c.), a także w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przewidujące wprowadzenie rozdziału za „Krajowy rejestr utraconych dóbr kultury”, zawierającego przepisy, mocą których w stosunku do zabytku ujawnionego w krajowym rejestrze utraconych dóbr kultury prowadzonym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyłączone byłoby działanie przepisów o zasiedzeniu (art. 174 k.c.) i nabytcu rzeczy od nieuprawnionego (art. 169 § 1 i 2 k.c.)⁷.

W drugiej części seminarium wykład na temat numizmatyki przedstawił Michał Zawadzki, kierownik Gabinetu Numizmatycznego Zamku Królewskiego w Warszawie. Referent scharakteryzował numizmatykę jako naukę pomocniczą historii, zajmującą się badaniem monet, banknotów i innych znaków pieniężnych oraz wskazał jako nauki pokrewne medalistykę i falerystykę. Wymienione zostały ponadto najważniejsze ośrodki numizmatyczne obejmujące muzea, ośrodki akademickie oraz inne instytucje podlegające bezpośrednio Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a także Polskie Towarzystwo Numizmatyczne zrzeszające kolekcjonerów monet, medali i odznaczeń. Omawiając źródła wiedzy o numizmatach referent wymienił znaleziska luźne, skarby (jako kategorie podlegające dziedziczeniu archeologii) oraz kolekcje. W kontekście opracowywania znalezisk zaprezentowane zostały także najważniejsze katalogi numizmatyczne, wśród których kluczową rolę odgrywa dziewięciotomowy katalog E. Kopickiego wydany w latach 1974-1989 oraz jego reedycja z 1995 r.⁸, a w odniesieniu do odrębnych korpusów medali i odznaczeń – najśłynniejszy katalog E. Raczyńskiego⁹. Następnie referent dokonał przeglądu zasobów numizmatycznych w Polsce, wyodrębniając zbiory monet celtyckich (pochodzących zwłaszcza ze stanowiska archeologicznego w Nowej Cerekwi niedaleko Głubczyc); monet rzymskich na ziemiach polskich, wśród których zdecydowanie dominowały monety srebrne; monet wczesnego średniowiecza; monet późnego średniowiecza; bogate zbiory monet nowożytnych, obejmujące monety srebrne i miedziane (wprowadzone na terenie Polski w XVII w.), których prawna kwalifikacja w kategoriach zabytku jest dyskusyjna ze względu na trudności z wykazaniem ich

wartości artystycznej czy naukowej, przy ograniczeniu ich ewentualnej wartości historycznej jedynie do przypadków znalezisk w ramach skarbu, z uwagi na kontekst historyczny; nowożytnych monet złotych; monet niemieckich i rosyjskich z XIX i XX w. Na tym tle podjęto dyskusję wokół wątpliwości, jakie w praktyce sądowej, zwłaszcza wydziałów karnych, budzą sytuacje wymagające rozstrzygnięcia w zakresie uznania danych obiektów numizmatycznych za zabytek i objęcia ich zakresem zastosowania ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W konkluzji stwierdzono, że co do zasady wskazane jest dopuszczanie w tego typu przypadkach dowodu z opinii biegłego, z jednoczesną sugestią, by w treści postanowienia dowodowego zamieszczać wówczas szczegółowe tezy ukierunkowujące na kwestie ewentualnej własności Skarbu Państwa i pochodzenia obiektu (z poszukiwań lub ze stanowiska archeologicznego). Jako cezurę wyznaczającą okres pochodzenia monet, która obligowałaby organy orzekające do szczególnej dbałości o wnikliwe badanie statusu prawnego obiektów numizmatycznych pod kątem ustalenia ich kwalifikacji jako zabytku, wskazano okres późnego średniowiecza. Uczestnicy dyskusji zwrócili także uwagę na specyfikę zabytków numizmatycznych, wynikającą z ich naturalnej obecności w obrocie rynkowym, co niejednokrotnie czyni niemożliwym miarodajne udokumentowanie pochodzenia monet i sposobu nabycia ich posiadania, a tym samym stanowi poważne utrudnienie w postępowaniu dowodowym, zwłaszcza w kontekście procederu nielegalnego poszukiwania monet. Obok kwestii niezgodnego z prawem pozyskiwania obiektów zabytkowych i niezbędnych działań prewencyjnych w tym zakresie, w dyskusji poruszono także równie istotny problem niszczenia cennych stanowisk archeologicznych

i zaakcentowano potrzebę ich ochrony jako całości, ze względu na wartość historyczną i naukową, jaką przedstawiają, odzwierciedlając kontekst historyczny towarzyszący dokonywanym znaleziskom. Doniosłość powyższej problematyki ujawnia się zwłaszcza wraz z postępowaniem w dziedzinie inwestycji infrastrukturalnych, przy których realizacji niejednokrotnie pomija się kwestię niezbędnych badań.

Kontynuując omawianie polskich zasobów numizmatycznych, M. Zawadzki wymienił także wśród obiektów kolekcjonerskich banknoty, papiery wartościowe (np. akcje), papierowe pieniądze zastępcze – tzw. notgeldy, a ponadto medale (wykazujące niewielki związek z archeologią), polskie odznaki i odznaczenia oraz niemieckie i rosyjskie odznaczenia i odznaki wojskowe (z okresu I i II wojny światowej). Ponadto referent, krótko charakteryzując rynek numizmatyczny, wymienił najważniejsze domy aukcyjne zajmujące się handlem numizmatami oraz portale aukcyjne, a także poruszył kwestię wyceny monet.

Na zakończenie seminarium T. Nowak podkreślił, że problematyka poruszona w referatach i towarzyszącym im panelu dyskusyjnym okazuje się bardzo aktualna, oraz zapowiedział zorganizowanie kolejnego spotkania tematycznego, które niewątpliwie będzie mogło stać się okazją do zweryfikowania, na ile możliwa w praktyce jest realizacja postulatów dotyczących współpracy różnych środowisk angażujących się w ochronę zabytków, jak również pożądanym kierunków działań legislacyjnych w tej dziedzinie. ■

Bogna Kaczorowska, doktorantka Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Maria Kaczorowska, doktorantka Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Przypisy

1. Zob. zarządzenie nr 32 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie zmiany nazwy i zakresu działania Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków (Dz.Urz. MKiDN nr 6, poz. 58); zarządzenie nr 28 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 24 maja 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zmiany nazwy i zakresu działania Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków (Dz.Urz. MKiDN. nr 4, poz. 34).
2. Zob. zarządzenie nr 6 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie zmiany nazwy

i zakresu działania Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych (Dz.Urz. MKiDN nr 1, poz. 6).

3. Podkreśla się wymowę zastąpienia terminu „zabytek” w nazwie Instytutu pojęciem „dziedzictwo”, którego konotacja podkreślać ma historyczny, społeczny i emocjonalny kontekst funkcjonowania zabytku i w konsekwencji uzasadniać konieczność jego ochrony (por. <http://www.nid.pl/idm,4,o-institucie.html>).
4. Statut NID stanowi załącznik do zarządzenia nr 32 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie zmiany nazwy i zakresu działania Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków, zmienionego następnie zarządzeniem nr 28 Ministra Kultury i Dziedzictwa

- Narodowego z dnia 24 maja 2011 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie zmiany nazwy i zakresu działania Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków (por. przyp. 1).
- 5 Przykład stanowić może inicjatywa Ministra Sprawiedliwości, który w lipcu 2011 r. zwrócił się do dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury z prośbą o wprowadzenie do harmonogramu szkoleń na 2011 r. dodatkowych zagadnień dotyczących wykładni przepisów zawartych w Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (por. informację rzecznika prasowego Ministra Sprawiedliwości J. Dębek z dnia 13 lipca 2011 r., *Ochrona i opieka nad zabytkami – dodatkowe szkolenia dla sędziów i prokuratorów*, tekst dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości: <http://ms.gov.pl/pl/informacje/news,3374,ochrona-i-opieka-nad-zabytkami--dodatkowe.html>).
 - 6 Projekt ustawy przyjęty przez Komitet Rady Ministrów w dniu 6 maja 2011 r. i rekomendowany Radzie Ministrów.

Tekst projektu dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości: <http://bip.ms.gov.pl/pl/projekty-aktow-prawnych/prawo-cywilne/>.

- 7 Por. uzasadnienie projektu (tamże).
- 8 E. Kopicki, *Katalog podstawowych typów monet i banknotów Polski oraz ziem historycznie z Polską związanych*, t. 1-9, Warszawa 1974-1989; tenże, *Ilustrowany skorowidz pieniędzy polskich i z Polską związanych*, Warszawa 1995.
- 9 E. Raczyński, *Gabinet medalów polskich oraz tych, które się dziejów Polski tyczą począwszy od najdawniejszych aż do końca panowania Jana III (1513-1696)*, t. 1-2, Wrocław 1838; tenże, *Gabinet medalów polskich oraz tych, które się dziejów Polski tyczą począwszy od wstąpienia na tron Augusta II aż do zgonu syna jego Augusta III (1697-1763)*, Poznań 1841; Ł. Gołębiowski, *Gabinet medalów polskich oraz tych, które się dziejów Polski tyczą, z czasów panowania Stanisława Augusta*, Wrocław 1843.

Summary

Scientific seminar “Protection of numismatic monuments”, Opole, 8th September 2011

A scientific seminar on protection of numismatic monuments organized by the Faculty of Law and Administration of the University of Opole and the Customs Chamber in Opole with the cooperation of the Financial Law Association „Aureus” took place on 8th September 2011 in Opole. There were two papers presented during the seminar, both accompanied with multimedia presentation.

Marcin Sabaciński (National Heritage Board of Poland, Archeology Department) focused on the presentation of in-

stitutional system of monuments protection in Poland and Polish legal regulations on protection and care of cultural heritage.

Michał Zawadzki (Director of Numismatic Collection of the Royal Castle in Warsaw) gave a paper on the numismatics as a scientific discipline and presented the main types of historical coins, banknotes and other collector's items as well as the characteristics of the numismatic market in Poland.

The participants of the discussion held during the seminar paid attention to the need for closer cooperation among different entities dealing with protection of monuments, as well as for appropriate legislative initiatives in this field.